

Ker glasnik *v* se izmenjava z glasnikom *b* (primeri slov. setva, bolg. setbъ, srb. sjetba), tako tudi na retranskih spomenicah vidimo napise: Siva in Siba.

Siva — Siba je toraj boginja setve, in beseda setva se tudi rabi v staroslovenskih spisih v pomenu: aestas, in v tem pomenu je tudi mogla biti znana staročeskemu glosatoru, ker je Siva prestavil v aestas. Cveteča in zeleneča se priroda, ktera v toplem letnem času zemljo kinči kot božica osebljena je pa v etičnem okrožji gotovo služila za boginjo ljubezni, in brez vsega pomislika so toraj smeli primeriti boginjo Sivo — Veneri. To tudi pričujejo njeni atributi grozd in jabelko; ta sad služi ne samo pri Slovanih, nego tudi pri družih narodih za znamenje ljubezni zakona in življenja. Schwenku se grozd dozdeva sumljiv kot atribut boginje v krajih, kjer trta ne raste, al naj pomisli, da so Slovani svoja glavna božanstva že prinesli iz azijske pradomovine, in da predno so priromali do baltiškega primorja, so stanovali v južniših evropskih pokrajinah. Saj tudi levova domačija ni severna Evropa, in vendar tudi to zver nahodimo v kultu božanstev severoevropskih. Dolge lase Sivine je vendar kritični Schwenk dal jej veljati in reče: „Dasselbe bezeichnet die blühende grünende Natur, welche in der warmen Jahreszeit die Erde schmückt“. Tudi cvetlice rastline, latovje, ktere v rokah drži Waceradova Siva — Estas, jo delajo boginjo poletne zemlje. Runski napisi na retranski Sivi po mojem in Maschovem¹⁾ berilu: „Račivia i stid“ = amabilitas et pudor, staroslov. раѣѣ, amo, račim, qui amator, račij, gratior, račitelj, amator, ednako pričujejo, da je Siva bila boginja račanja in stida, in gotovo je mesto Račibor današnji: Ratzenburg pod Bukovcem (Lübeckom) stoječe, dobilo ime po tem priimku Sivinem, toraj Račibor = Liebesheim, in res še se imenuje leta 1172 Sivi posvečen bor; kjer je Henrik Leo postavil krščansko katedralo, in kraj imenoval: Palmenberg.²⁾

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gorice 12. febr. — No, vendar enkrat! — si marsikdo misli — ima tudi goriška čitalnica gledališni oder. Sinoči se je v pričo brezštevilne množice v prvo na njem vršila Vodnikova beseda dijaška. Oder je jako lep; na zagrinjalu se kaže blejsko jezero. — S popisovanjem besede ne bom „Novicam“ prostora kradel; povem naj samo to, da se je „Oproščeni jetnik“ deloma prav dobro igral; deklamacija „Na Vršacu“ je bila primerna in se je prav dobro izvršila. Izmed pesem je prvaštvo zaslužil Hribarjev „Venec slavjanskih pesmi“; vzbudil je najživejše ploskanje in moral se ponoviti. — Grajali so pa izvedenci to, da si dijaci pretežkih nalog izberó, kakor na pr. „Oresta“. Da si pa ima ostra kritika to in znabiti še marsikaj očitati, kazala je vendar vsa beseda sploh za Gorico pomenljiv napredek, in naj si ga naši nasprotniki le zapomnijo in večkrat premišlujejo, da, kedar sedanja mladina vse javne stole zasede, bode z lepa ali s huda nasprotovanju njihovemu konec.

Iz Trsta 8. sveč. ⚡. — (Beseda v spomin Vodniku) je bila sijajna; dvorana prepolna častiteljev njegovih. — Po 5. uri začne besedo mladi g. Klemenec z navdušeno čestitko na Vodnika in naposled pozivlja mladost k živahnemu rodoljubju in priporoča telovadno društvo „Sokol“, ki bi tukaj mnogo koristilo, al, žalibog, da nam manjka sposobnega voditelja. Govor je bil z gromovitimi živimi slava-klici sprejet. Deklamacije so bile jako lepe;

posebno se je odlikovala gospodičina Veselova z govorom odlomka iz Koseskove „Device orleanske“; potem stopi gosp. Rajč na oder, povdarja važnost tukajšnjih okoličin, kot skrajne straže proti sovražnim Lahom in potrebo zedinjenja z drugimi južnimi Slovani ter kaže veselo prihodnost, in sicer tako ginljivo, da vsi nazoči so bili v to eno misel zamaknjeni. Zdaj stopi izvrstni pevski zbor na oder in zapoje Koseskovo „Kdo je mar“, da je po dvoranah veličastno donela „velika pesem“. Potem pa se začne igra „Grajščak in oskrbnik“ Oder je bil lepo okinčan, obleka jako lična; vsi igralci so svoje naloge jako dobro izvršili. Po igri je bil ples v zgornji dvorani, ki je trajal do belega dne. Vse se je vršilo v najlepšem redu, tako, da nam v vednem spominu ostane beseda v spomin neumrlemu našemu Vodniku.

Iz Postojne. (Čitalnica naša) napravi v nedeljo 19. dne t. m. besedo z godbo, petjem, tombolo, gledališčinami igrama: „Zakonske nadloge“ in „Živo-mrtva zakonska“ in s plesom. Vljudno so k tej besedi vabljeni vsi udje in drugi prijatli društva. Odbor.

Iz Planine 6. sveč. — Kar je tukajšnja národna čitalnica mirno zaspala, nismo imeli nobene veselice več. Žalostni vzrok temu je bilo neredno gospodarstvo odborovo v denarnih zadevah, tako, da so še sedaj nekateri stroški na dolg ostali. Kakor pa národni življenjski povsod svoja krila razpenja in nas v varno zavetje vabi, tako se je zopet novo življenje tudi v Planini snovati začelo. Ustanovila se je podružnica „Sokolovska“, ktera med vsemi na deželi šteje največ udov. Včeraj smo prvič imeli veselje slišati in videti vspeh tega društva, ko je prvič v javnost stopilo. Veselica Vodniku na čast napravljena se je od konca do kraja vršila izvrstno. Gosp. Končnik je v mičnem govoru nam razkladal žalostno stanje naših prededov za časa Vodnika: narod je spal in prežalostno stanje imela je naša literatura in od tej odvisna splošna omika narodova. In potem je naštel velike zasluge Vodnikove. On je prvi oral ledino zanemarjenega in zapuščenega našega slovstva, vspešno in plodno je njegovo delo bilo. Za njim so nastopili zdaj drugi delalci, ki imajo veliko in častno nalogo dovršiti po našem Vodniku začeto delo. Spolnile se bojo namreč besede njegove, ktere je v „Iliriji“ zapel, v duhu videvši, kako se ona iz praha vzdiguje v višave. — Idrijska godba — 8 mož — nas je razveseljevala s svojimi dobro ubranimi glasovi; z žalostjo pa moram omeniti, da nismo slišali nobene pesmice našega pevskega društva. Kaj je bilo krivo te neugodnosti, ni mi znano. — Zbralo se je veliko rodoljubov in zalih domorodkinj, in vse bilo je navdušeno te narodne prve veselice našega vrlega Sokola. Po besedi se je začel ples, ki je na veliko radost mlademu svetu trajal do belega dne. — Z veseljem morem naznaniti, da se je večina uradnikov te besede udeležila in da so ti gospodje sprevideli, da tudi veselje in zabava mora imeti na naši zemlji le narodno podlago — vse drugo snovanje društev po katerem koli načinu je prazno in brez obstanka. Dragim gostom iz Cerknice in Unca pa bodi srčna zahvala za toliko obilno udeležitev, in slava gospodom Sokolcem, še posebno pa starosti gosp. Korenu, kateri društvo tako lepo vodi, da nam je napravilo veseli večer.

Radoljica. P. C. II. (Tagblattove laži — na dalje.) Govorilo se je, da je „novi Jonas“ ob enem s korespondenco poslal tudi glavo one čudovite ribe gospodu Dežmanu v ta namen, da jo dene v ljubljanskem muzeju na kako vzvišeno mesto, da tako vsakdo vidi čudež gorenski, in pod glavo da obesi ploščico, na katero naj napiše zgodovino te ribe, ter naj ne zabi pristaviti, da je „Jonas“ gorenski tisti srečni, trikrat srečni človek, ki je ribo vjel. Ako je to resnica, se bo pač stari pri-

¹⁾ Masch. fig. 15. ²⁾ Schwenk Myth. VII. 216.

rodoslovec Dragotine čudil, ko izvé genesis tega prečudnega čudeža; al kako bi se še le zavzel, ako bi mu jaz povedal, v katerem jezeru je ta riba bila vjeta. Vendar tega ne storim in sicer zato ne, da ne bi novi Jonas mislil, da mu hočem konkurencijo delati. — Še ves pijan slave, ktero mu je donesla njegova velikanska riba iz majhnega potočica, duhta in duhta v svojej temni in odljudni izbi v podstrešji Begunskega grada o novem gradivu za „Tagblatt“, kar nenadoma nekdo na vrata potrka in v izbo stopi tisti mož temnega obraza in grdega pogleda, ki mu je lani obsoraj pomagal malati brežijsko svino. Ta mož, pleno titulo „vohun radoljski“, začne mu pripovedovati o beraču, ktereга radoljski župnik, o groza! ni hotel pokopati, o farški nestrpljivosti in več družem. Precej je bil zopet dopis za „Tagblatt“ gotov, v katerem na cente laže in obrekuje gospoda Bononija — se vé da pa marsikaj prav po nekršansko zamolči, marsikaj pa po judovsko zavije. Ne morem si misliti bolj zaničljive kreature, nego je tak časnišk rokovnač, ki resnico naravnost previja v laž! Čujte dogodbo tega pokopa, ki je bila po „Jonasu“ tako spačena, da je „Tagblatt“ ta dopis kot lažnjivega preklicati moral in po takem svojego dopisuna in samega sebe naravnost za lažnika proglasil. Kmet Rotar, pri katerem je berač umrl, pride v Radoljico k župniku v zadevi pokopa. Župnik mu reče, naj gré zastran truge in družih potrebšin k svojemu županu, kateri naj stvar uravná, da se potem pošlje račun stroškov srenji ovsiški, kateri je mrlič pripadal, kajti on iz radoljske ubožne blagajnice ne more stroškov kmetu povrniti. Dalje je župnik veleval kmetu, naj gré tudi k zdravniku, da po postavi mrliča ogleda in mrtvaški list naredí, brez ktereга se ne sme nihče pokopati, potem pa naj spet pride k njemu, da se dogovorita, kdaj da bode pokop. O plači za pokop ni bilo celó nič govorjenja; memo gredé naj le to omenim, da je gosp. župnik Bononi že marsikoga v Radoljici zastonj pokopal. Ali je kmet storil, kar mu je župnik svetoval, ali je mrliča položil na mrtvaški oder, in sosedom, ki so prišli mrliča po noči čuvat, dal „šnopsa“ ali ne, tega jaz ne vem, ker nisem imel prilike govoriti niti z dotičnim kmetom, niti z radoljskim vohunom. Drugi dan prinesejo kmetje mrliča ob dveh popoldne v Radoljico, ko je komaj trideset ur mrtev bil, ter zahtevajo, naj ga župnik pokoplje. Na vprašanje: je li imajo mrtvaški list in ali je jama skopana (v Radoljici nimajo grobokopa, ampak sosedje ali pogrebci, kateri mrliča na pogreb nesó, morajo tudi jamo skopati ali pa sami najeti delalca, da jim jamo skoplje), odgovoré mu, da od vsega tega ni nič. Župnik jim veli nesti mrliča na mirodvor, ter ga tam djati v mrtvašnico, ker ga brez mrtvaškega lista ne pokoplje; dalje zaukaže mežnarju, naj zvoní sè tremi zvonovi, kakor je navada. Še tisti popoldan gre zdravnik g. Wolf ogledat mrliča, ter reče župniku, naj ga drugo jutro pokoplje, kar se je tudi po predpisanih cerkvenih obredih zgodilo. — Prašam zdaj: ali ni župnik popolnoma pravilno ravnal? Radoljski vohun pa, ako res tako gorí za blagor človeštva, naj odgovorí: zakaj ni poslal bolnemu beraču, dokler je bil še živ, kaj v podporo; zdaj po smrti mu vsa njegova bratovska ljubeznjivost nič ne koristi. „Tagblattovemu“ korespondentu iz Gorenskega pa hočem prihodnjič navesti nekoliko gradiva, da mu lahko služi za deset dopisov po 50 vrstic. Za danes z Bogom!

Iz Kleč. J. V. — Stoterno Bog povrni dobrotnici in blagi materi ubogih Jeri Zarnikovi v Krtini, kar siromakom daruje. Akoravno smo pogorelci vedno pred vratmi, vendar ste nam na prošnjo gosp. Vodéta poslali spet 5 gold. v naših revah. Plačaj vam, dobra mati, dobrotljivi Bog!

Iz Ljubljane. V poslednjem listu smo povedali, da imamo novo ministerstvo. Prišlo je v tej sestavi nenadoma. Ko se je iz poslednjih obravnav delegacij v Peštu kazalo, da se je državni kancelar Beust zlizal z dr. Giskro in dr. Herbstom, strah nas je bilo, da ne bi spet kolovodji nemške centralistične stranke dobili vladnega krmila v roke. Že za tega del smo bili veseli, da po imenovanji vse drugačnih ministrov smo rešeni onega strahu. Če tudi črtice ministerskega programa, ki ga naši bralci beró na drugi strani, niso po vse jasne, vendar to je odločno izrečeno, da novi ministri hočejo vladati v avstrijskem duhu. — Drugo, kar nam upanje daje za boljo prihodnost, je pa to, da vsi centralistični judovski časniki dunajski in drugi enoglasno srdito napadajo nove ministre tako, kakor da bi se bilo peklo ustavoverske koterije odprlo in izpu-stilo vse vrage nad „nove može“. Togotno razsaja ta koterija in plaha pričakuje, kakor da bi res konec jemala „die wilde verwegene Jagd der Liberalen“. Vse to nam je tedaj znamenje, da se Avstrija zopet zdramlja, da odpira oči in da vidi pred seboj propad, do ktereга so jo pritirali može, ki so popačili „magno carto“ njeno — diplomu oktobersko, in so po razcepju državnem na dvoje tú Nemca instalirali za gospoda, tam pa Magjara, vse druge narode pa podjarmili zatajivši pragmatično sankcijo in ž njo pravice posamesnih kraljestev in dežel. — Zdaj si je Njegovo Veličanstvo izvolilo može za svoje svetovalce, ki trdijo, da jih bode vodila zavest avstrijska, in to je pravo. Al program, ki so ga razglasili, je še le načrt, in program ni nikoli več kot — beseda. Po trikratnih bridkih skušnjah preteklih 10 let se bode upanje naše premenilo pa v zaupanje še le tedaj, ko bomo videli dela novih ministrov. Bilo je prvokrat na božični večer leta 1860., ko smo programu Schmerlingovemu razsvetlili celo Ljubljano in po 4 luči prižgali na eno okno — in kako je izvrstni program vršil Schmerling pozneje? V krivični februarski patent je previhal častitljivo diplomu oktobersko! — Bilo je vdrugič, ko smo Belkrediju vriskali slavo — in kaj je bil konec „proste poti“, glasovitega izreka: „frei ist die Bahn“? — nesrečni dvalizem! — In zaupali smo tudi Potockemu — al kaj je postalo iz sprave njegovega programa? — Odsihmal ne zaupamo tedaj nobenemu programu, dokler besede ne postanejo djanja. In novo ministerstvo ima prilike dosti pokazati nam djanja kmalu, ako nam postave, ki ležijo pred njim, reši tako, kakor jih je osnoval deželni zbor kranjski. In če se to zgodi, imajo v tem vsi Slovenci poročstvo gotovo, da nastopila je nova dôba tudi slovenskemu narodu, in tako preverjeni in tako prepričani po djanjih, radosti bomo podpisali novo ministerstvo v težavnem njegovem delovanji, kolikor je v naši moči.

— Naši poslanci gredó v državni zbor in to vsled adrese deželnega zbora, ker kdor je šel v delegacijo, ki je določevala državne stroške, mora dosledno „ad hoc“ iti tudi v državni zbor, ki določuje dohodke, iz katerih se plačujejo stroški. Nihče ni nikoli o tem družih misli bil, in to tem manj, ker državoppravna opozicija v vsem solidarno ravná in si je pri razhodu iz Dunaja obljubila, da se v razgovor sopenide na Dunaji. Da se je v nemške in celó v slovenske časnike zatrosila novica, da ne gredó, je edino tisti kriv, ki je nastavljal svoja ušesa na neprava vrata.

— (Postava za razdelitev sopsašnikov), ki jo je deželni zbor kranjski izdelal že 1868. leta in pozneje že enkrat predelal, spet ni potrjena. Ministerstvo kmetijstva je načrtalo postavu drugače in ta načrt, podoben Salcburškem, pride prihodnjemu deželnemu zboru v

obravnavo. Da v Avstriji je povsod le eno kopito tako silno priljubljeno!

— (*Deželni odbor*) je v poslednji svoji seji sprejel podobo rajncega dr. L. Tomana, ki jo je izvrstno malal naš rojak gosp. Frankè v Benetkah in deželi v dar poslal. Odbor je sklenil, da se zahvalno pismo pošlje gosp. Frankétu in mu izreče radostno priznanje za res mojstersko sliko. — V tej seji je došlo odboru pismo štajarskega deželnega odbora, v katerem se mu naznanja, da na Štajarskem zidajo veliko norišnico, ki bode prihodnje leto dodelana in bode imela za 400 norih prostora, ter mu prijazno ponuja, naj bi tudi kranjska in koroška dežela svoje nore pošiljala v to prostorno norišnico, ki bode, kolikor mogoče, kakor za svoje lastne bolnike, tako tudi za druge stavila nizko plačilo. Štajarski deželni odbor piše v tem pismu, da tako bilo bi pomagano kranjskemu, pa tudi štajarskemu deželnemu zakladu. — Naš deželni odbor gledé na velike stroške, ki so načrtani za novo zidanje norišnice kranjske in njeno vzdržanje, in gledé na premajhni kapital, ki ga dozda ima dežela naša za to napravo, je radosten sprejel to ponudbo ter jo bode krepko zagovarjal v prihodnjem deželnem zboru, da odstopi od svojega prejšnjega sklepa zidati novo norišnico. — Na prošnjo nekega malega posestnika, da bi se mu iz zaklada dijaških ustanov posodilo na njegovo zemljišče 200 gold., je deželni odbor v načelu sklenil, da se na zemljiščina posestva iz imenovanega zaklada ne morejo dajati majhna posojila. — Prošnja mnogih vasi iz Bohinjske doline zaradi novega tira one ceste, ktera pelje zdaj čez Babno goro, je deželni odbor izročil cestnemu odboru radoljskega okraja, naj hitro o tej zadevi odgovori. — Davkarskim občinam žužemperškega okraja, namreč: Smuke, Rebra, Gorenjega Križa in Valične vasi, katerim je 2. julija in 15. avgusta l. l. toča in vihar poljske pridelke pokončala in tudi veliko druge škode naredila, je deželni odbor dovolil iz deželnega zaklada podporo 500 gold. za semenska žita in za druga semenska sadeža. — Za pokončanje 2 steklih psov je deželni odbor podelil premiji po 10 gld., za eno volkuljo pa postavno strelnino 25 gold. in za 3 volkove strelnino po 20 gold.

— (*Iz seje deželnega šolskega sveta 9. dne t. m.*) Po zadnji seji rešene stvari so bile na znanje vzete. Poročilo okrajnega šolskega sveta litijskega, da so se krajni šolski sveti ustanovili, se je na znanje vzelo in potrdila se je globa z 10 gold., zadevajoča nekega srenjčana, ki brez veljavnih razlogov ni hotel prevzeti posla krajnega svetovalca; zaradi dveh fajmoštrov pa, ki se dozda branita stopiti v krajni šolski svet, se naprosi prečastiti ordinarijat, naj dotičnima gospodoma na srce položi škodo, ki bi izvirala iz tega, da ni cerkev zastopana v svetu. — Predlog dotičnega odseka o izvolitvi udov one komisije, ki izprašuje učitelje ljudskih šol, je bil odobren, tako tudi je bil z nekterimi spremembami sprejet nasvèt o načrtu ministerskega ukaza za vredbo okrajnih in deželnih shodov (konferencij) ljudskih učiteljev. — Vloga c. k. okrajnega glavarja v Kočevji je bila rešena tako, da se mu reče, da ni prav storil, ko je vstavil sklepe okrajnega šolskega sveta, ker ni nič nepostavnega sklenil, marveč se v vsem ravnal po postavi šolskega nadzorstva. — Nekterim revnišim učiteljem se je na njihove prošnje mala podpora dala in šoli v Harijah za nakup šolskih tabelj 5 gold. dovolilo. — Poročilo o ljubljanski realki za leto 1870. se je na znanje vzelo.

— (*Deželni zdravniški svet*) je v poslednji svoji seji obravnaval in sklenil sledeče: Da bolni človek na deželi dobí zdravnikove pomoči in se tedaj po izgledu družih dežel tudi na Kranjskem ustanovijo občinski

(srenjski) zdravniki „Communalärzte“, izvolil se je odsek, ki naj v kratkem predloži na tanko izdelan načrt postave za ustanovitev občinskih zdravnikov. Načrt se predloži potem deželnemu zboru v prevdarek in potrditev. — Zdravniški sveti družih dežel so spoznali potrebo, da pri vsakem okrajnem glavarstvu je tudi cesarski okrajni zdravnik. Ta potreba je za našo deželo tem večja, ker je pri nas le celó malo zdravnikov na deželi, zato je profesor Valenta staval predlog, prositi gospoda deželnega predsednika, naj blagovoli na vso moč delati na to, da dobimo za vsako okrajno glavarstvo cesarskega zdravnika. Ta predlog je podpiral posebno dr. Karol Bleiweis, ter med drugim rekel, da na doljnem Avstrijskem je skoro v vsaki vasi kak zdravnik, a vendar zahteva dunajski zdravniški svet za vsako glavarstvo še tudi okrajnega zdravnika; pri nas pa opravlja v okrajih s 10—20.000 dušami vsa zdravniška opravila le po en sam zdravnik. Predlog je bil potem enoglasno sprejet, in ker so c. kr. deželnemu prvosedniku zdravniške razmere po deželi naši dobro znane, zato se je nadjati, da bo pri ministerstvu podpiral z vso silo važni ta predlog. — Dr. Gauster je staval predlog, naj zdravniški svet dela na to, da se prenaredi apotekarska tarifa zdravil, ktera, osnovana za dunajske razmere, je za našo deželo veliko previsoka, in naj se ostro čuje nad tem, da apotekarji ne prodajajo zdravil više, nego je predpisano po tarifi, kar se v Ljubljani večkrat zgodi. Tudi ta predlog je obveljal brez vsega ugovora. — Gledé na to, da se večkrat primeri — in ravno zdaj je taka, da je deželna bolnišnica v Ljubljani nagnječena bolnikov, je nasvetoval dr. Valenta, naj bi se kakor hitro je mogoče, napravila v Ljubljani bolnišnica za silo. Predlog je bil enoglasno sprejet. Vprašanje pa, kdo napravi in vzdržuje to bolnišnico za silo: ali dežela ali ljubljanska občina, ni bilo rešeno. Gotovo je po statističnih dokazih to, do iz mesta ste dve tretjini bolnikov v bolnišnici in da toraj bi Ljubljana morala skrbeti za napravo njeno. Izrekla se je tudi želja, naj bi se ustanovila v deželni bolnišnici posebna soba za kužne bolezni, in naj bi se skoro zidala nova norišnica, ker potem bi se pridobilo v bolnišnici za druge bolnike toliko prostora, da ne bi bilo tako kmalu treba novega dozidanja.

— (*Iz poslednje seje mestnega odbora*) smo v tukajšnjih nemških časnikih slišali, da namerava odbor novo hišo zidati za mestne ljudske šole. To je pač lahko rečeno na stroške družih! Mi sicer ne preziramo tega, da so nektera šolska poslopja premajhna za obilo število otrok in da je treba za nekatere več prostora; al tudi to vemo, da nova poslopja zidati more le tak, kdor ima denar za to; sicer je treba iskati družih cenejših potov, da se dobi za šolo prostornih sob. Kdo neki bode plačal novo zidanje? Če imajo nemški gospodje na „rotovžu“ bogato skrivno kaso, dobro! — če pa mislijo novih davkov nakladati hišnim gospodarjem, jim povemo, da že zdaj jih komaj strpijo; hišni gospodarji, ki so, na priliko, pred malo leti kakih 80 gold. davka plačevali od svoje hiše, ga dandanes plačujejo veliko čez 200 gold. Taki možje kakor g. Pirker lahko predloge delajo, al nikdo iz vseh rotovških gospodov se ni oglasil: odkod pa denar? — V isti seji se je pretresal odgovor c. k. deželnega predsednika na oporéko mestnega odbora zoper vredbo učnega jezika v ljubljanskih ljudskih šolah po deželnem šolskem svetu. Spet je bil vitez dr. Kaltenegger prednja straža konstitucionalnega društva, kteremu je pritrkaval g. Dežman; ces. komisar g. Hočevnar pa jih je gladil, kar koli je mogel. Mi vprašamo zborovalce na rotovžu: ali oni, ki so vlekli hromaste in vsake baže bolnike k volitvam na rotovž, ki so trije in štirje prišli z vozom

po volilce, da so jih s silo iz vseh kotov pritirali k volitvi, res mislijo, da morejo govoriti v imenu večine ljubljanskih mestjanov in da bodo sukali jasni §. 19. osnovnih državnih postav po svoji nemškutarski srbečici? „Rotovžu“ in Kočevarjem ne bo deželni šolski svet nikoli vstregel; „rotovžu“ ne, ker ne vidi slovenskega naroda v Ljubljani in hoče nemški učni jezik, — Kočevarjem ne, ker, kakor je „Tagblatt“ unidan pisal, niso zadovoljni s tem, da je njihovim šolam deželni šolski svet odločil nemški jezik za učni jezik!

— (*Vabilo v občni zbor „Slovenije“*), ki bode prihodnjo soboto 18. dne t. m. v čitalnični dvorani. Program temu zboru je: 1) O prihodnjih volitvah ljubljanskega mestnega odbora. 2) Predlog o govorniških vajah društva „Slovenije“. 3) O izdajanji posamesnih listov ali večih knjižic za politično omiko naroda slovenskega. 4) Predlog prošnje do c. kr. ministerstva pravosodja zarad Jančijih dogodeb obsojenih. — Zborovanje se začne ob 7. uri zvečer. Ker je program na mnoge strani jako zanimiv, pričakuje obilega udeleštva odbor.

— (*Štirinajsta slovenska predstava dram. društva*) je, kakor že naznanjeno, v četrtek 16. februarja. Igrale se bodo igre: „Čarobne gosli“, opereta, nova burka „Eno uro doktor“ in nova spevoigra „Zaročevalna napoved na kmetih“ v 1 dejanji, ki ima prav prijetne napeve. Ker je tudi burka dobra in drastična in opereta nam znana od prve predstave, zato se nam je nadejati gotovo veselega in zanimivega večera.

— (*V čitalnici zadnji pustni ples*) je v nedeljo. Pričakuje se spet prav vesel večer, ki ga ponudi čitalnica svojim udom. — „Sokol“ pa bode pust pogнал s sijajno maškarado pustni torek, za katero je vstopnina določena na 1 gold., 2 in 3 gold., kakor naznanjajo dotična vabila.

— (*Maškerada*). Dužbeniki čitalnice, dramatičnega društva in Sokola se vabijo uljudno k maškeradi v čitalnici na pustni torek s pristavkom, da se bodo delile vstopnice 19. 20. in 21. t. m. od 2. do 4. ure popoldne v čitalnici. Odbor „Sokola“.

— (*Poberki iz časnikov*). Da se „Tagblatt“ nobena časnika dandanes tako ne boji kakor „Novic“, to se nam je že davno izza koulis Blatne vasi pripovedovalo, — da pa so „Tagblattovcu“ celó prejšnji tečaji Novični tako zanimivi, da jih je kupil za tisti denar, za kterege se kupujejo dela Schillerjeve in Götheova v ličnih izdajah, tega bi ne bili verjeli, ako bi ne bili brali v njegovem 24. listu. Vendar pa še dvomimo, da jih je res kupil, kakor pravi, ker ves slovenski svet vé, da „Tagblatt“, če dvakrat zine, se trikrat zlaže. Brž ko ne — tako pravijo zastopni ljudje — je gosp. Dežmanu zraven vredovanja „Tagblattovega“ še toliko časa ostajalo, da se je kot nekdanji sodelovalec in včasih tudi vredovalec „Novic“ spravil čez-nje in tedaj deloma tudi sebe brez milosti kritikoval. Da gosp. Dežman, ko je naredil „preklete grablje“ nemške, ko je pel „slavo Slavjanom“ in slovenskim fantom snubil le Slovenke, je od glave do pete bil „Novičar“, to vé še marsiktera branjevka. Nas tedaj prav zelo veselí „Tagblattova“ kritika, ki se z „umschlagom“ „Novičnim“ pričinja (čujte! še „umschlag“ mu je sveta reč) in s tem končava, da slavo poje „gemeinderathu“, da čuva varnost osób po ulicah ljubljanskih, ker je stražo postavil Dežmanu, — da je mestno kaso zelo napolnil, ker še snega ni mogel ob pravem času pospraviti iz mesta, — da je šole razširil, ker je nekatere otroke posadel v prejšnjo normalko, — da je „feuerwehr“ organiziral, ki je do zdaj v svojih „kneipah“ več piva izpila kakor vode za gašenje potrosila, — da je fabriko

za tobak mestu pridobil, po kateri, če kdaj spet neha kakor cukrarnica, Ljubljani ostane še več beraštva po ženitvah delalcev. To je „Tagblatt“, gledé na prihodnje volitve, hotel mestjanom na ušesa zatrobiti, zato je spisal „einen Wegweiser durch die „Novice“. Ker tedaj že vrabci na strehah pojó, da ravno nasprotno, kar „Tagblatt“ piše, je resnica, zato lepa hvala za priporočilo „Novic“! morebiti še kdo prodá shranjene vezke iz prejšnjih let. — Tiste, ki trdijo, da sta na Kranjskem dva deželna jezika, prosimo, naj pogledajo v „Laib. Zeit.“ razpis c. kr. deželne vlade 6 medicinskih štipendij za graško vsenčilišče po 252 gold. Ta razpis nam pové, da štipendije le (nur) tak dobí, kdor je „der krainerischen Sprache kundig“. Kdo po takem si upa še pledirati za dva deželna jezika, ker še Kočevar take štipendije ne more dobiti. Deželna vlada sama to konstatira s „krainerische Sprache“!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Novi ministri, nastopivši vlado, so razglasili sledeči program:

„V sila resnobnem času sprejeli smo sedanji svetovalci Njegovega Veličanstva svoja odgovorna opravilstva“.

„Toda močni vsled zaupanja in obljubljenosti jim podpore njih vzvišenega Gospoda, zanašaje se na domoljubno mišljenje ljudskega zastopa in vsega prebivalstva, in osebno nepristranski nasproti sedanjemu zmedenemu položaju in med seboj popolnoma složni o ciljih in sredstvih — lotimo se svoje naloge s trdnim sklepom, odločno pozivljati se na obče čutjeno nujno potrebo državnopravnega miru in plodunosne državne delavnosti“.

„Nova vlada, kateri je Njih Veličanstvo natančni program njene delavnosti po vsem že potrdilo, bode vso svojo moč stavila v to, da si zasluži ime prave avstrijske vlade za kronovine in dežele v državnem zboru zastopane. Nasproti narodnim in političnim navskrižjem vsake pristranosti prosta in pomirljiva nasproti zmotnjavam, ki preteklosti pripadajo, bode nova vlada na drugo stran vse državnosovražne težnje brez izjeme z neusmiljeno ostrostjo postavke vklonila, in, svesta si svojih dolžnosti do druge države polovice, bode svoje delovanje nepremakljivo in izključljivo ravnala po posebni državni naravi in pravi politični potrebi tukajšnje državne polovice. Vlada vé, da nobena druga vlada nima večje dolžnosti kakor avstrijska zunanjemu svetu nasproti mirno se vesti, znotraj svobodnostno se razvijati in navskrižja poravnati in enako čvrsto gojiti vsem narodom skupne državljanske koristi; kajti v tem obstaja nezginljiva vrednost te države za njene državljanke, njena vzvišena nраво-človečanska misija za Evropo in njena velika pomemba za prihodnost. Ravno tako si je vlada tudi tega svesta, da nobena država od svojih vladajočih političnih organov odločneje ne tirja, da jasno spoznavajo, kaj mora zahtevati državna celota in kaj njeni udje, in da ima voljo in tudi moč, postavam polno veljavo dati na vse strani. Avstrijska vlada toraj le tedaj spolnuje svojo najnaravnejšo nalogo in vso svojo dolžnost, ako brez skritih misli vsem opravičenim posebnostim odpre široko polje, na katerem naj se svobodno razvijajo, a tudi na kvaro neobhodno potrebni državni edivosti nikakor dvomljivih pogodb ne sklepa s separatizmom, naj se že zove tako ali tako, ter ne dovoljuje, da bi mladike pristranskega poželenja zatirale napredek in plodunosnost politične celokupnosti“.

„Obstoječe ustavno pravo, čegar neprenehljivost bi se ne mogla pretrgati, da ne bi se javno pravno raz-